

לזיכוי הרבים
ואהבת הגורמים

חסד ואמת נפגשו

סדר אושפיזין לסוכה
הרב אליעזר קשתיאל

מוקדש לעילוי נשמת
פינחס אליהו נבון ז"ל

חסד ואמת נפגשו

קובץ שיחות לחג סוכות
הרב אליעזר קשתיאל

"אי אפשר לבר בלא תבן" (ברכות נה ע"ב)
בקשתנו שטוחה בפני הלומדים לשלוח את
הערותיהם, לטובת המהדורות הבאות.

עיצוב גרפי ועימוד: אביבית וכמן
עריכה לשונית והגהה: נתנאל שאול

תמוז תשע"ח

©

כל הזכויות שמורות
ניתן להעתיק ולצלם שלא למטרות מסחריות

להזמנות:

קוראים | נבון

אביחי - 052-3907515

navon.books@gmail.com

www.korimnavon.co.il

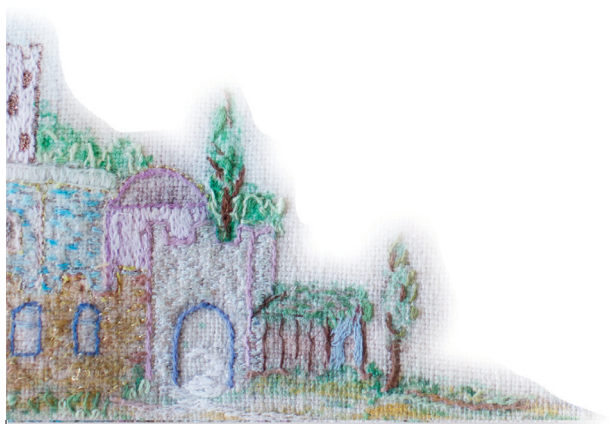
אושפיזין

סוכות, חג האסיף, בו נאספים החומרים שמהם בנויה סוכתנו, שמהם בנויים חיינו. חומרי הגלם שלנו הם התכונות שקיבלנו בירושה מאבותינו. תכונות שהפכו לטבע, תכונות המושרשות בנו היטב וצומחות ומתפשטות לענפים ועלים הפורסים צילם על סוכת השלום שלנו.

נהגו ישראל להזמין מדי יום את אחד מאבות האומה, לאסוף אלינו את התכונות והמידות שהוא מביא איתו, ולצרף אותן לסכך המגן עלינו מלמעלה. שבעת האושפיזין רמוזים גם בנטילת הלולב: שלושת האבות - כנגד שלושה הדסים, משה ואהרון - שתי ערבות, יוסף - לולב, ואילו דוד - כנגד האתרוג. ננסה ללקט מעט עלים וענפים מעץ החיים אדיר, ולשמח את ליבנו ביום החג. למותר לציין, שמאחורי כל האבות עומדות הרעיות, וודאי שכל אשר מיוחס לאבות - כולו שלהן.

אליעזר קשתיאל
סוכות תשע"ח

סדר האושפיזין

בכניסתו לסוכתו מקבל אושפיזין קדישין דמזדמנן תמן.
בזה הלשון {בקול נעים וטוב לב}

**בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ. תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין עֵילָאִין תִּיבוּ.
אוֹשְׁפִיזֵי מְהֵימְנוּתָא תִּיבוּ:**

ועכשיו נהגו לומר זה:

**לְעוֹל אַבְרָהָם רְחִימָא. וְעַמִּיּהּ, יִצְחָק עֲקִידָתָא. וְעַמִּיּהּ יַעֲקֹב
שְׁלֵמָתָא. וְעַמִּיּהּ מֹשֶׁה רַעֲיָא מְהֵימְנָא. וְעַמִּיּהּ אַהֲרֹן כְּהֵנָּא
קַדִּישָׁא. וְעַמִּיּהּ יוֹסֵף צְדִיקָא וְעַמִּיּהּ דָּוִד מַלְכָּא מְשִׁיחָא.**

תפילה כשונכנסים לסוכה

**הָרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַיִים מַצּוֹת סֶכֶה כַּאֲשֶׁר צִוִּי הַבּוֹרָא
יִתְבַּרְךָ שְׁמוֹ בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים כֹּל הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל
יֵשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת:**

**לְמַעַן יֵדְעוּ דְרַתִּיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:**

**תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין עֵילָאִין, תִּיבוּ אוֹשְׁפִיזִין קַדִּישִׁין, תִּיבוּ תִיבוּ
אוֹשְׁפִיזִין דְּמְהֵימְנוּתָא, זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּכַתִּיב כִּי
חֵלֶק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ:**

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינְתְּךָ בֵּינֵינוּ
וְתִפְרוֹס עָלֵינוּ סֶכֶת שְׁלוֹמְךָ בְּזִכּוֹת מַצּוֹת סֶכֶה שְׁאַנְחֵנוּ מִקְיָמִין
לְיַחְדָּא שְׁמָא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתָּה בְּדַחִילוֹ וּדְחִימוֹ
לְיַחְדָּא שֵׁם י"ה בּו"ה בְּיַחְדָּא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, וְלִהְיִי
אוֹתָם מִדּוֹ כְבוֹדְךָ הַקְּדוֹשׁ וְהַטְּהוֹר נְטוּי עַל רְאִשֵׁיהֶם מִלְּמַעְלָה
כְּנֶשֶׁר יַעִיר קֶנוֹ, וּמִשָּׁם יוֹשְׁפֵעַ שְׁפֵעַ הַחַיִּים לְעַבְדְּךָ (פְּלוּנִי בֵן
פְּלוּנִית אֲמַתְךָ). וּבְזִכּוֹת צְאֹתִי מִבֵּיתִי הַחוּצָה וְדַרְךְ מִצּוֹתֶיךָ
אֲרוּצָה יִחְשֵׁב לִי זֹאת כְּאֵלוֹ הַרְחַקְתִּי נְדוּד, וְהִרְבַּ כְּכֹסֵי מַעוֹנֵי
וּמַחְסָאֵי טְהַרְנִי, וּמֵאוֹשְׁפִיזִין עַלְאִין אוֹשְׁפִיזִין דְּמַהִימְנַתָּא
תְּהֵינָה אֲזִינְךָ קְשׁוּבוֹת רַב בְּרִכּוֹת, וְלִרְעֵבִים גַּם צְמֵאִים תֵּן
לְחֶמֶם וּמֵימָם הַנֶּאֱמָנִים, וְתֵתֵן לִי זִכּוֹת לְשִׁבְתִּי וְלַחֲסוֹת בְּסִתְרִי
צַל כְּנֶפֶךָ בְּעַת פְּטִירְתִּי מִן הָעוֹלָם, וְלַחֲסוֹת מִזֶּרֶם וּמִמַּטֶּר, כִּי
תִמְטִיר עַל רְשָׁעִים שְׁחִים, וְתֵהָא חֲשׁוּבָה מַצּוֹת סֶכֶה זֹו שְׁאַנְי
מִקְיָם כְּאֵלוֹ קִימְתִּיהָ בְּכָל שְׁרָטִיהָ וּדְקֻדְקִיהָ וְתִנְאִיָּה וְכָל מַצּוֹת
הַתְּלִיָּם בָּהּ.

וְתִיטִיב לָנוּ הַחֲתִימָה, וְתִזְכְּנוּ לִישֵׁב יָמִים רַבִּים עַל הָאֲדָמָה
אֲדָמַת קֹדֶשׁ בְּעַבְדוֹתְךָ וּבִירְאָתְךָ:

בְּרִיךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

רַבּוֹן הָעוֹלָמִים יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ שְׁתַּהִיָּה חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ מַצּוֹת
יְשִׁיבֵת סֶכֶה זֹו כְּאֵלוֹ קִימְתִּיהָ בְּכָל שְׁרָטִיהָ וּדְקֻדְקִיהָ וְתִרִי"ג
מַצּוֹת הַתְּלִיָּים בָּהּ, וּבְאִילוֹ כְּנִגְתִּי בְּכָל הַכְּנֻגוֹת שְׁכֻנָּה בָּהּ אֲנִשִּׁי
כְּנִסְתִּי הַגְּדוֹלָה.

בליל ראשון שנכנס לסוכה, קודם שישב לאכול ובכל יום קודם סעודתו, יאמר זה:
אֲזַמִּין לְסַעוּדָתִי אוֹשְׁפִיזִין עַלְאִין אַבְרָהָם יַצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה
אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

יום ראשון - אברהם

כיום הראשון אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶךָ אַבְרָהָם אוֹשְׁפִיזֵי עִלְאֵי דִיתְבֵי עַמִּי וְעַמָּךְ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עִלְאֵי יִצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

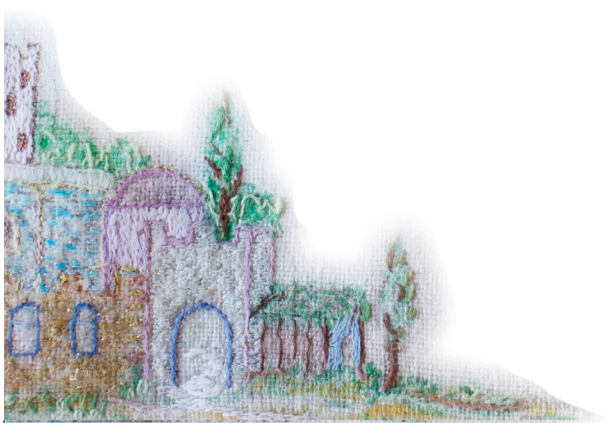
אברהם

"מהרי לושי שלוש סאים - לושי ועשי עוגות... ואל הבקר רץ אברהם". אברהם ושרה הזקנים רצים וממהרים להכנסת אורחים, ולכל מצווה.

כך גם בגיל מאה שלושים ושבע השכים אברהם בבוקר בזריזות לחבוש את חמורו בצאתו לדרך להר המוריה. הזריזות קשורה להתלהבות, לרוח נעורים. אברהם ושרה זוכים לעת זיקנה להתחדשות ופריחה, הם תמיד מלאי להט ומרץ, והעייפות אינה שולטת ברוחם.

"ילכו מחיל אל חיל" - מיד עם צאת צום הכיפורים מזדרזים בני אברהם לבניית סוכה. אל בית הכנסת מצווה לרוץ, ולקראת שבת יש למהר. זריזות, אינה לחץ ולא פזיזות, אלא חשק נמרץ וערני, שמח ויוזם. בעשייה נחושה נדלקת הלהבה, נוצרת ההתלהבות, ובעקבותיה גם האהבה, "אברהם אוהבי".

סוכות, חג של עשייה, זמן של שמחה, "חג סוכות תעשה לך".
הגמרא מספרת כיצד בזמן המקדש אנשים לא ישנו בסוכות,
שכן הם עברו ללא הפסקה ממצווה למצווה. מתפילה להלל,
למוסף, ללימוד תורה, לסעודת חג, ולשמחת בית השואבה.
וזריזים, כך למדנו מאברהם המשכים בבוקר, מקדימים
למצוות.

יום שני - יצחק

כיום השני אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶה יִצְחָק אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דְיִתְבֵי עֲמֵי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אַבְרָהָם יַעֲקֹב מִשָּׁה אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

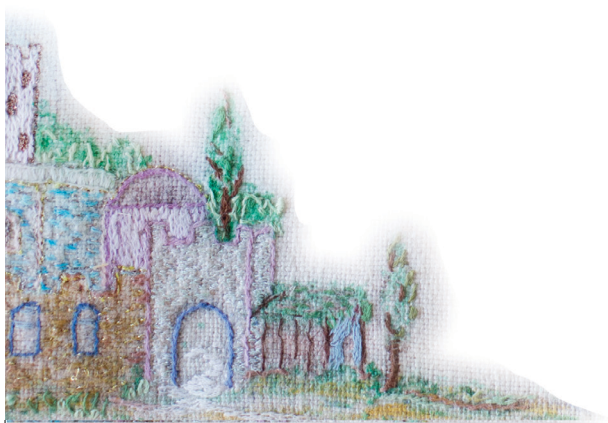
יצחק

בעדינות רבה שואל יצחק בן השלושים ושבע את אביו הזקן - "הנה האש והעצים, ואיה השה לעולה?", והתשובה: "לעולה בני", מתקבלת על ידו בהסכמה, "וילכו שניהם יחדיו". באיזו שלוה הולך יצחק אחר אביו, בעקביות ובנאמנות מוחלטת, בשתיקה שכולה הצטרפות. בוודאי היו לו ליצחק מחשבות משלו ורצונות משלו, אך הוא בוחר להתבטל אל אביו. כמה ענווה.

יצחק שוכב על המזבח, מתמסר כולו לעשיית רצון אברהם, רצון שמים. לפי המדרש, יצחק מבקש להיעקד, שרגליו וידיו יהיו קשורים. הוא לא רוצה להפריע, רק להצטרף בשקט, ללא תנועה מיותרת מצידו. "וילכו שניהם יחדיו".

להבת העשייה הנמרצת של אברהם פוגשת בנינוחות

המתבטלת של יצחק. הזריזות פוגשת ענווה, היוזמה מתייחדת עם ההכנעה. לפעמים צריך לאפשר לקב"ה לעשות, ואנו נדרשים רק להחריש. לעיתים, יש להקשיב בנחת, לשמוע ולקבל, לתת לקול השופר לחדור ללב, לאפשר לשכינה לחול בנו ללא עשייה מצידנו. לשכב בסוכה, לישון, לכאורה ללא שום פעולה, ולקיים בכך רצון ה'; לתת לקדושת הסוכה לשרות בנו, להתבטל אליה בענווה.

יום שלישי - יעקב

ביום השלישי אומר:

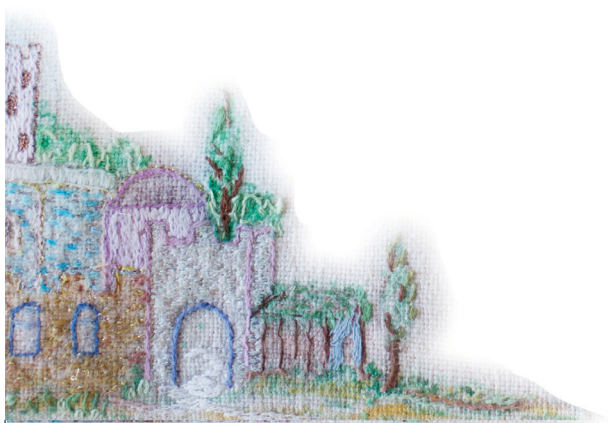
בְּמַטֵּי מִינֶה יַעֲקֹב אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי דִיתְבֵי עַמֵי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזֵי עֵילָאֵי אַבְרָהָם וְצַחֲק מִשָּׂה אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

יעקב

שינויים רבים ומהפכות גדולות עובר יעקב. מנער תם יושב אוהלים, לרועה צאן בעל אלפי כבשים. מאיש חסר כל שעבר במקלו את הירדן, לבעל משפחה ענפה ונכסים מרובים. אותו יעקב, חולם חלום תמים וטהור על סולם שראשו בשמים, אך יודע גם לרכוש בחכמה את הבכורה מאחיו. הוא עובד ביושר כפיים אצל לבן הרמאי, ומתכונן בעורמה למפגש המאיים עם עשיו.

לא קל לחבר ערכים, להשתנות לפי הנדרש בזמן ובמקום, להיות מסוגל לאחוז במידות הפוכות לפי הנצרך באמת. יעקב, יושב אוהלים, מצליח לשבת בכמה אוהלים, לשלב ערכים שונים, ללכת בדרכים רבות. ועל כן, שונים גם בניו זה מזה, מגוונים ואף הפוכים, ואב אחד לכולם. לחבר, להיות מלא יראה וגם מלא אהבה, גם תם וגם מתוחכם,

גם שפל וגם מורם, גם יעקב וגם ישראל.
בכדי לחבר, נדרשים גמישות ורוחב, רוחב דעת ורחב נפש.
לא להצטמצם בזווית אחת, לבנות אישיות מפוארת, רבגונית,
שלמה ולא חצויה. לאגד את ההדס הריחני עם הערבה
הפשוטה, להצמיד את האתרוג המהודר לשאר המינים, "והיו
לאחדים בידיך".

יום רביעי - משה (יש מהגים - יוסף)

כיום הרביעי אומר:

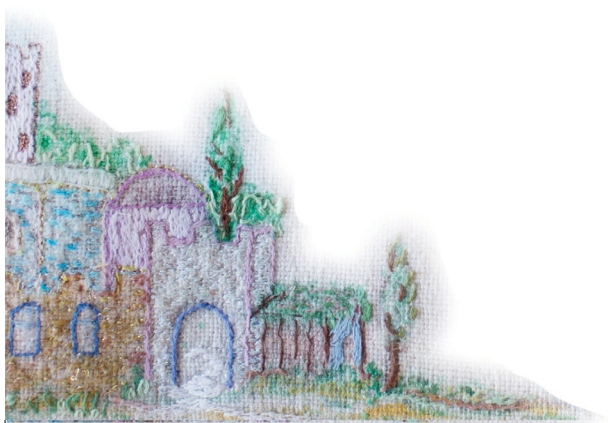
בְּמַטֵּי מִינֶךָ מֹשֶׁה אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאֵי דִּיתְבֵי עֲמִי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאֵי אַבְרָהָם יַצְחָק יַעֲקֹב אֶהְרֵן יוֹסֵף וְדָוִד:

משה

“נאמן ביתו”, “רעיא מהימנא”, “עבד נאמן קראת לו”.
הרבה פעמים אנחנו רוצים להתבטא, לתת לעצמנו עצמאות
מחשבתית ומקום ליצירה מקורית. מול הרצון הזה לחופש
עומדת הנאמנות. נאמנות למסורת, לעם, לארץ, למשפחה,
למצפון, לתורה, לבית. משה - נאמן הבית. עם כל כישרונותיו
הרבים, משה בוחר להתמקד בנאמנות. משה נאמן לנאמר
ממרומים, אינו משנה דבר, ומעביר את התורה מה' לעם בלי
להוסיף או לגרוע, וללא כל נימה אישית. משה אינו מאפשר
פער בין מה שנאמר משמים לבין מה שנשמע בארץ.
משה, הרועה הנאמן, נושא את העם על ידיו, מחבק ומתמסר
גם ברגעים הקשים ביותר. הוא הסניגור הגדול של עמו, נאמן
לו ללא גבול.
משה, מופת למסירת התורה בנאמנות ובמחויבות לתלמידים.
לדאוג שיבינו באמת, להסביר בסבלנות שוב ושוב, לוודא שלא

טעו, לעשות מלאכתו באמונה. אף שיכולת הביטוי של משה אינה מרשימה: "לא איש דברים אנכי", הכל יודעים כי דבר ה' בפיו, תורת אמת, אמינה ומדויקת. רק מתוך אמינות מוחלטת זו, אנו יודעים ב"הלכה למשה מסיני", כיצד לקיים מצוות. מהו "פרי עץ הדר", ומיהו "ענף עץ עבות", וש"כפות תמרים" אינם הענפים אלא הלולב.

נאמנות לתורה ונאמנות לאומה. "לא יחליף האל ולא ימיר דתו", "לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב". בזכות תלמידי משה אנו זוכים לאחוז בארבעת המינים, בדיוק כשם שאחז בהם משה בידו.

יום חמישי - אהרן (יש מהגים - משה)

כיום החמישי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶךָ אֶהְרֹן אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאִי דִּיתְבִּי עַמִּי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאִי אֲבָרְהֶם יֶצְחָק יַעֲקֹב מֵשֶׁה יוֹסֵף וְדָוִד:

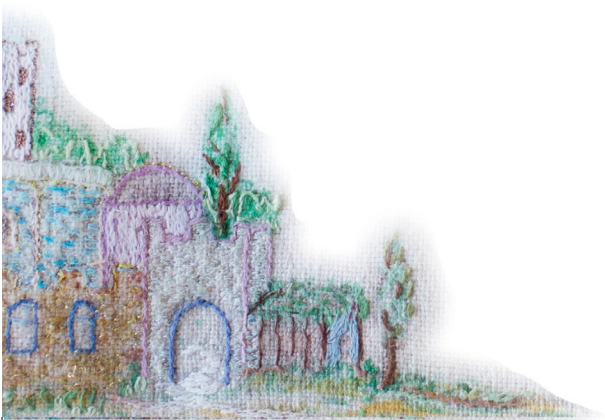
אהרן

סבלנות. להסביר בסבלנות, לברר ולהקשיב בסבלנות. ליישב קושי בכתוב, קושי בהנהגת ה' או קושי בהתנהלות מול חבר, והכל בסבלנות. אהרון, כוחו בפיו: "דעתי כי דבר ידבר", אמר עליו יוצרו. בפיו - יפשוט אהרון ספקות, ישפוך אור על דברי תורה, יישב סכסוכים, ימתן מריבות, יפתח לבבות. עם פטירתו של אהרון בכו עליו כל בית ישראל, גברים ונשים. אהרון ידע לדבר עם כל אחד בשפתו, עם גברים כשפתם ועם נשים כנפשן. מה יתאים לרוח האיש ומה ידבר לליבה של אישה.

דבריו של אהרון, "שפתי כהן", היו ערבים, יוצרים ערבות וחיבור, מערבים את התורה בנפש השומעת. "והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו". כמו ערבי הנחל המשולים לפה, הנראים כשפתיים. ערבות זרמת, קולחת כנחל, מרעננת ומצמיחה.

”תורה יבקשו מפיהו”.

אהרון, שהאחיב את התורה בפיו, ידע בפיו גם להאחיב את הבריות. בנועם שיח, בבהירות, תמיד ”נשמע קולו בבואו אל הקודש”. פעמונים היו תלויים במעילו, מנעימים בצלולם, בקולם המלטף. וכמוהו כל אלה שהתקדשו בקדושתו של אהרון ומרימים את קולם לברך את עמו ישראל באהבה.

יום שישי - יוסף (יש מוהלים - אהרן)

ביום השישי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶךָ יוֹסֵף אוֹשֵׁפִיזִי עֵילָאֵי דְיִתְבִּי עַמִּי וְעַמְךָ כָּל
אוֹשֵׁפִיזִי עֵילָאֵי אַבְרָהָם יַצְחָק יַעֲקֹב מִשָּׁה אַהֲרֹן וְדָוִד:

יוסף

קשה להבליג ולא לנקום, להתאפק ולהשיב טובה תחת רעה. את יוסף מכרו, ביזו, סיכנו את חייו, השפילו את כבודו עד עפר, ניתקו אותו מבית אביו, הרסו את חייו. והוא, יוסף - לא כועס ולא נוקם, אלא בוכה מהתרגשות ומפרנס ביד רחבה את משפחותיהם של אלה שהרסו את חייו.

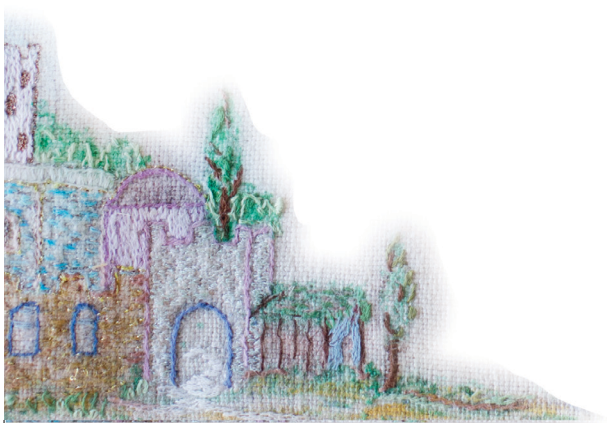
לא מדובר באישיות כפופה ורמוסה. אדרבה, יוסף מלא בטחון עצמי, הוא מנהל מעולה, מוכשר ודעתן. הוא מתווה מדיניות בלי שביקשו זאת ממנו, מנהל כספים בסדר גודל עולמי ונוהג כמלך.

יוסף, זקוף כלולב, אך יודע להיות רך כקנה, מוחל על כבודו ואינו נוטר טינה. יוסף חי בתודעת שליחות: "למחיה שלחני אלוקים". מי שחדור בתודעת שליחות אינו מהסס לפעול

למען האמת, הוא מניח את כבודו בצד ואינו נותן לו להשפיע על שיקול דעתו.

השליחות היא ההצלחה, יוסף הוא "איש מצליח", "ה' מצליח בידו". השליחות מרימה אותנו מעל המכשולים, מאפשרת לצלוח פערים ותהומות, להתנער מנגיעות אישיות ולהתמקד ברצון ה'.

סוכת שלום נפרשת על שלוחיו של מקום, שלוחי מצווה, שאין כעס בליבם ולא נקם. "את שלום אחיו" מבקש יוסף לראות.

יום שביעי - דוד

כיום השביעי אומר:

בְּמַטֵּי מִינֶךָ דָּוִד אוֹשְׁפִיזִי עֵילָאֵי דִי־תְבִי עַמֵּי וְעַמְּךָ כָּל אוֹשְׁפִיזִי
עֵילָאֵי אֲבָרְהֵם יִצְחָק יַעֲקֹב מֹשֶׁה אֶהְרֹן וְיוֹסֵף:

דוד

דוד ידע את הסוד, הכל מתנקז בסוף אל הרגש. אם ההרגשה טובה - הכל טוב, ואם הלב כואב - דבר לא יועיל. כל חיינו סובבים סביב הרגש, "רחמנא ליבא בעי". אם יש לב פתוח לרגשות - יש טעם לדבר, אך אם הלב אטום ומכוסה - אין כתובת למילים.

נמשל דוד ללבנה, לרגש הסופג את אור השמש לתוכו. לעיתים הלבנה חסרה, מכוסה, אין התרגשות, האדישות מכבה כל חיות. או-אז צועק דוד, מריע בשופרו, מזמר, מנגן בכינור, להעיר ולעורר. מה שווים חיי אדם אם אינו לוקח ללב, "והחי - יתן אל ליבו". משול דוד אל האתרוג, העומד כנגד הלב. הוא מכרכר בכל עוז לפני ארון ה', מארגן לויים שישיירו סביבו,

כי מה ערך לתורה משמים אם לא מתרגשים לקראתה בארץ, ומה טיבן של מצוות אם אין בהן חשק וחיבה. תהילים, ספר של רגשות הותיר לנו "המשורר האהוב לאלוקיו" (רמח"ל), ובכל מצבי הנפש נמצא בו את ליבנו, מוצאת כל האנושות את ליבה. בשמחות או בצער, בתחינה או הודאה, בתחילת תפילה ובסופה, נמצא הלב הפועם של תהילות דוד. לא לפחד להרגיש, להשתייך, להיות בתוך. המלך נמצא עם העם, רוקד ושר איתם, קשוב לליבם, עוסק בדמם ובשלייתם, ובעיקר חי איתם, חי אותם, חי, חי וקיים.

תפילה כשיוצאין מן הסוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֶּהִי אֲבוֹתֵינוּ
כְּשֵׁם שְׁקִימָתִי וַיִּשְׁבְּתִי בְּסֶכֶה זו
כֵּן אֲזַכֶּה לְשָׁנָה הַבָּאָה לֵישֵׁב בְּסֶכֶה שֶׁל לְוִיָּתָן:

